

Maaelu Edendamise Sihtasutuse nõukogu aruanne 2023. aasta sihtasutuse tegevuse korraldamisest, juhtimisest ja järelevalve teostamisest

31.03.2024

Maaelu Edendamise Sihtasutus on isemajandav eraõiguslik juriidiline isik. Sihtasutuse asutaja on Eesti Vabariik ning asutaja õigusi teostab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium. Sihtasutuse tegevuse eesmärgid on toetada ja elavdada Eesti maapiirkondade ettevõtlust, luua paremaid võimalusi kapitalile ligipääsuks ning tõsta maapiirkondade ettevõtjate konkurentsivõimet. Eesmärkide täitmiseks mitmekesistab sihtasutus läbi laenukäenduste ja laenu finantseerimisvõimalusi ettevõtluse arendamiseks, toetab maapiirkonna tasakaalustatud arengut, kujundab maaelu mainet ja aitab seeläbi luua maal paremaid elutingimusi. Maaelu Edendamise Sihtasutuse 2023. aasta tegevus toimus nõukogu poolt kinnitatud eesmärkide ja eelarve alusel.

Sihtasutuse aruandeaasta tulemiks kujunes 3 708 535 eurot.

1. Võlakohustuste käendamine

2023. aasta käendusetegevus toetus sihtasutuse põhikirjale, sihtasutuse 2023. aasta tegevuseesmärkidele ja eelarvele, väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate ja mittetulundussektori võlakohustuste käendamise korrale (käenduste kava) ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate (sh mikroettevõtjate) ning suurettevõtjate Ukraina kriisi laenukäenduse menetlemise korrale. Käenduste eesmärk on sihtasutuse kapitali toel lihtsustada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate juurdepääsu rahalistele vahenditele.

Seisuga 31.12.2023 oli käendusportfelli suurus 85,3 miljonit eurot. 2023. aastal andis sihtasutus krediidasutustele laenukäendusi 41,49 miljoni euro ulatuses, mis võimaldas ettevõtjatel saada laene krediidasutustelt summas 72,11 miljonit eurot. Kokku sõlmiti 2023. aastal 305 käenduslepingut ning anti käendusi 223 ettevõttele, kus töötas ligikaudu 2770 inimest.

Ukraina kriisi laenukäendus väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele (sh mikroettevõtjatele) ning suurettevõtjatele meede lõppes 31.12.2023. Ukraina kriisi laenukäenduse lepinguid 2023. aastal ei sõlmitud.

Ettevõtetest 154 olid mikroettevõtjad, 59 väikeettevõtjad ja 10 keskmise suurusega ettevõtjad.

2. Laenutegevus

2023. aasta laenutegevus toetus sihtasutuse põhikirjale, 2023. aasta tegevuseesmärkidele ja eelarvele ning laenu taotlemise ja taotluse menetlemise korrale (laenamise kava). Laenutegevuse eesmärgiks on hõlbustada väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele ligipääsu kapitalile ning parandada eraisikute ligipääsu kapitalile kodu rajamiseks maapiirkonda. Sihtasutus lähtus laene andes laenuoodete sihtrühmadest. Laene väljastati sihtrühma ettevõtjatele ning eraisikutele juhul, kui laenamisel esines turutõrge. Sihtasutus väljastas laene nii omakapitalist kui ka finantskorraldusvahendite sihtfondidest.

Seisuga 31.12.2023 oli laenuportfelli suurus 133,82 miljonit eurot. 2023. aastal andis sihtasutus laene kokku summas 15,81 miljonit eurot, sõlmiti 154 uut laenulepingut. Sihtasutuse omakapitalist laenati 2023. aastal 8,21 miljonit eurot. Ettevõtjatele ja MTÜ-dele laenati omakapitalist 1,73 miljonit eurot, põllumaa kapitalirendi lepingute alusel 0,35 miljonit eurot, krediidi- ja finantseerimisasutuste kaudu 0,18 miljonit eurot, eluaseme kaaslaenu lepinguid

sõlmiti 5,95 miljoni euro ulatuses.

MES nõukogu 5.11.2021 otsusega kinnitati meetme „Eluaseme kaaslaen krediidiasutusega“ tingimused. Koostöös pankadega anti kaaslaenu kahes Eesti piirkonnas, Kagu-Eestis Põlva, Võru- ja Valgamaal ning Ida-Virumaal. Sihtpiirkonnaks olid kuni 1000 elanikuga asustusüksused. Vabariigi Valitsus toetas 17.11.2022 toimunud istungil regionaalministri ettepanekut kaaslaenu sihtpiirkonna laiendamise kohta. Nõukogu 9.12.2022 otsusega muudeti eluaseme kaaslaenu meetme tingimusi ning laiendati meetme sihtpiirkonda. Vabariigi Valitsuse poolt toetatud sihtpiirkonna määratluses jäid eluaseme kaaslaenu piirkonna laiendamisel välja need piirkonnad, kus elamute mediaan tehingu hind ja palgatöötaja keskmine brutosissetulek oli 2021. aastal üle Eesti keskmise.

Sihtasutus valitseb finantskorraldusvahendeid sihtasutuse põhikirja punkti 2.2.2 alusel oma varast lahus ega seo finantskorraldusvahendi rakendamist oma vara arvel tehtava tehinguga. Sihtasutus on sõlminud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga sihtfondide haldamiseks rahastamislepingud. Sihtasutus valitseb kuut kalanduse sihtfondi. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi 10.10.2023 otsusega nr 6.9-20/45 suurendati „Kalatöötlemisega alustavate või tegelevate ettevõtete pikaajalise investeerimislaenu“ sihtfondi eelarvet 3,67 miljoni euro võrra 7,15 miljoni euroni. Seisuga 31.12.2023 oli kalanduse sihtfondide laenuportfelli suuruseks 11,3 miljonit eurot, kehtivaid laenulepinguid 36. Aasta jooksul sõlmiti 1 uus laenuleping summas 3,67 miljonit eurot. 09.04.2021 jõustunud rahastamislepingu nr 10 muutmise lepinguga nr 81 suurendati Maaelu arengukava (MAK) 2014-2020 sihtfondi eelarvet Euroopa Taastekava vahenditest 15 miljoni euro võrra 54,46 miljoni euroni. Seisuga 31.12.2023 oli sihtfondi tehtud sissemaksid kokku summas 52,56 miljonit eurot, 2023. aastal sihtfondi täiendavaid sissemaksid ei tehtud. MAK rahastamisvahendist on kokku väljastatud laene summas 53,76 miljonit eurot. 2023. aastal sõlmiti sihtfondist 30 laenulepingut kokku summas 3,92 miljonit eurot. Fondi tagasilaekunud vahenditest anti laene summas 2,72 miljonit eurot ja taastekava vahenditest summas 1,2 miljonit eurot. COVID-19 rahastamisvahendist 2023. aastal uusi laene ei antud, laenuportfelli suurus seisuga 31.12.2023 oli 59,76 miljonit eurot, kehtis 289 laenulepingut. COVID-19 kriisimeetmete laenufondist tehti riigile 2023. aastal tagasimakseid summas 6,85 miljonit eurot.

3. Nõuandeteenuse pakkumine

Alates 2015. aasta juulist töötas Maaelu Edendamise Sihtasutuse osana põllu- ja maamajanduse nõuandesüsteem, mis pakkus maapiirkondade ja väikelinnade ettevõtjatele nõustamisteenuseid neile olulistes valdkondades. Nõuandeteenistust käsitleti eraldiseisva majandusüksusena, millel oli oma eelarve. Nõuandeteenistuse tegevust planeeris ja nõustas nõuandev nõukoda, kuhu kuulusid Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, põllumajandustootjate, teadusasutuste ja teiste huvitatud osapoolte esindajad.

2023. aastal sõlmiti käsunduslepingu nr 180 alusel 3905 nõustamislepingut. Nõuandeteenustest saadud müügitulu moodustas 2023. aastal 1 857 815 eurot.

MES nõuandeteenistus toimus üleriigilise struktuuriga nõuandesüsteemi osana. Seoses nõuandesüsteemi ümberstruktureerimisega lõpetas MES töölepingud 12 konsulendi ametikohal töötava töötajaga alates 01.10.2023, raamlepingud 21 konsulendiga alates 30.09.2023, käsunduslepingud 29 konsulendiga lõppesid 31.12.2023.

MES tegevus nõuandeteenuse osutajana lõppes 31.12.2023. Vastav teenus läks üle Maaelu Teadmuskeskusele.

4. Sihtasutuse tegevus riigi poolt antavate ülesannete täitjana

Riigivaraseaduse tähendusest tulenevalt on MES riigi sihtasutus. Tulenevalt 1. jaanuaril 2022. aastal jõustunud riigivaraseaduse uuest redaktsioonist, muutusid sihtasutuse jaoks seni kehtinud

nõuded seoses osaluste raporteerimisega, mis on oluliseks sisendiks osaluste valitsemise koondaruande koostamisel.

Vabariigi Valitsus kiitis 9. aprillil 2020 heaks plaani sihtasutuste arvestusteenuste konsolideerimise kohta Riigi Tugiteenuste Keskusesse (RTK). Keskuste arvestusteenuste korraldus on reguleeritud riigivaraseaduse §-ga 79. MES arvestusteenuste üleminek toimus 01.01.2023 arvestusteenuste konsolideerimise ajaplaani alusel.

2023. aasta teises pooles jõustunud Tartu Ringkonnakohtu otsuse järgi tegutseb sihtasutus krediidiotsuseid tehes kui haldusmenetleja ja sihtasutuse krediidi andmise otsused on haldusaktid. Sihtasutus kohandas krediidiotsustega seotud tegevusi ja viis need vastavusse haldusmenetluse põhimõtetega.

Riigikogu võttis 2020. aastal vastu 2020. aasta riigi lisaelarve seaduse. Lisaelarve seadusega sooviti meedet „Põllumaa kapitalirent“ pakkuda koroonaviiruse levikust tingitud likviidsusprobleemide ületamiseks ja kriisi negatiivsete mõjude leevendamiseks. Vabariigi Valitsuse korralduses ja regionaalministri otsuses on sihtasutuse sihtkapitali suurendamine seotud bio- ja maamajanduse edendamise laenukäenduste ja põllumajandusmaa kapitalirendi vormis. MES nõukogu kinnitas kapitalirendi meetme, mille eesmärk on kapitalile ligipääsu parandamine väikese- ja keskmise suurusega (sh mikroettevõtjale) ettevõtjale. 2023. aasta juulikuus peatas sihtasutus meetme „Põllumaa kapitalirent“ taotluste vastuvõtmise kuni Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumilt uue suunise saamiseni. Hetkel otsitakse valitsuse tasandil lahendust meetmega jätkamiseks.

MES pöördus 29.08.2023 Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poole ettepanekuga taotleda eluaseme kaaslaenu pilootprojekti allahindluste reservi moodustamiseks vahendeid riigielarvest või sihtasutuse hallatavatest sihtfondidest ja algatada maaelu- põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning palus ministeeriumi seisukohta pilootprojekti jätkamise osas 2024. aastal. Ministeerium andis suunise meetmega „Eluaseme kaaslaenu krediidiandmisega“ jätkamiseks. MES nõukogu otsustas jätkata pilootprojekti Eluaseme kaaslaenu krediidiandmisega“ pakkumisega MES omavahenditest kuni 31.12.2024.

5. Maaelu maine kujundamine

Maaelu Edendamise Sihtasutus tunnustas 2023. aastal maapiirkondade ettevõtjaid ja inimesi, kes on andnud tähelepanuväärse panuse põllumajanduse arendamiseks ning on olnud oma tegevusega teistele eeskujuks. Välja anti parima lihavesikarjakasvataja, parima piimakarjakasvataja, parima taimikasvataja, ning maamajanduserialade parima õppejõu ja õpilase aunimetused. Eesti Maaülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli maamajandusega seotud õppekavade üliõpilastele ühekordse õppetootuse määramise raames maksti toetust kahele Eesti Maaülikooli üliõpilasele. Maapiirkonna ettevõtluse elavdamiseks ja maakogukonna sidusaks arendamiseks osaleb sihtasutus koostööprojektides, mis aitavad tõsta maaelu mainet, nt on viimastel aastatel panustatud Maal elamise päeva korraldamisse.

6. Arendustegevus

Maaelu Edendamise Sihtasutuse strateegia on kinnitatud aastateks 2020-2030. Strateegia on aluseks sihtasutuse aastapõhiste tegevuskavade ja eelarvete koostamisel.

2023. aastal omandas sihtasutus ISO 9001 kvaliteedijuhtimissüsteemi sertifikaadi. Juhtimissüsteemi käsitluselaks on finantsvahendite kättesaadavuse parandamine, maapiirkonna tervikliku elu- ja ettevõtluskeskkonna kujundamine.

MES ja Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA) töötasid koostööprojektina

välja e-PRIA arenduse, mille raames saavad need kliendid, kes soovivad laenu taotleda maaelu arengukava 2014-2020 (MAK), Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014-2020 (EMKF) või Euroopa Kalandusfondi 2007-2013 (EKF) rahastamisvahenditest, esitada laenutaotluse e-PRIA iseteeninduskeskkonna kaudu.

MES töötas 2023. aastal välja MES brändi strateegia, kontseptsiooni ja visuaalse identiteedi, sealhulgas loodi uus koduleht, logo ja tunnusgraafika.

7. Sihtasutuse juhtimine

Nõukogu on sihtasutuse juhtimisorgan. Nõukogu ülesandeks on sihtasutuse tegevuse kavandamine, sihtasutuse juhtimise korraldamine ja järelevalve teostamine sihtasutuse tegevuse üle. Oma ülesannete täitmiseks on nõukogul seadustest ja sihtasutuse põhikirjast tulenevad õigused ja kohustused. Nõukogu töö toimub kinnitatud reglemendi alusel. Nõukogu on kolme kuni üheteistkümmne liikmeline. Nõukogu liikmed määratakse regionaalministri poolt viieks aastaks, vähemalt üks nõukogu liige määratakse rahandusministri ettepanekul, üks nõukogu liige määratakse Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ametnike või töötajate seast, kolm nõukogu liiget määratakse lähtudes maaettevõtluse valdkondadest.

Regionaalminister kutsus tagasi 2023. aastal 5 liiget ja määras nõukogusse 5 liiget, seisuga 31.12.2023 oli sihtasutuse nõukogus 10 liiget.

Nõukogu liikmetele makstakse tasu vastavalt riigivaraseadusele ja rahandusministri 16.11.2017 määrusele nr 87 „Riigi asutatud sihtasutuse nõukogu liikmete ning riigi osalusega äriühingu nõukogu organi töös osalevate nõukogu liikmete tasustamise kord ja tasude piirmäärad“, mille alusel kehtestati asutajaõiguste teostaja 04.12.2020 otsusega nõukogu liikmete tasud alates 01.01.2021.

Nõukogu ainupädevuses on:

1. vajadusel sihtasutuse pikaajalise tegevusstrateegia määramine;
2. hiljemalt majandusaasta alguseks aastaste tegevuseesmärkide kinnitamine;
3. asutajaõiguste teostajale esitatava aastaelarve kinnitamine;
4. sihtasutuse majandusaasta aruande heakskiitmine pärast raamatupidamise aastaaruannet auditeerinud vandeaudiitori ärakuulamist;
5. sihtasutuse struktuuri kinnitamine;
6. sihtasutuse varade kasutamise üldpõhimõtete kinnitamine;
7. audiitorite arvu määramine, audiitori nimetamine ja nende tasustamise korra kindlaksmääramine;
8. juhatuse liikmete nimetamine ja juhatuse liikmete tagasikutsumise otsustamine;
9. juhatuse liikmete tasu suuruse ja maksmise korra otsustamine;
10. nõusoleku andmine igapäevase majandustegevuse raamest väljuvate tehingute tegemiseks;
11. muudest seadustest ja sihtasutuse põhikirjast tulenevate otsuste tegemine.

Juhatus esitab nõukogule vähemalt kord kvartalis ülevaate sihtasutuse majandustegevusest ja majanduslikust seisundist, samuti kohustub teatama kohe sihtasutuse majandusliku seisundi olulisest halvenemisest ja muudest sihtasutuse majandustegevusega seotud olulistest asjaoludest. Lisaks põhikirjast tulenevale aruandlusele esitab juhatus nõukogule järgnevad aruanded:

1. perioodil väljastatud käenduslepingud (käendus klientide analüüs maakondade ja tegevusalade lõikes) 1 kord kvartalis;
2. perioodil väljastatud laenulepingud (laenu klientide analüüs maakondade ja tegevusalade lõikes) 1 kord kvartalis;
3. laenulepinguid mittetäitvate laenusaaajate nimekiri 1 kord kvartalis;
4. käenduslepingute nimekiri (sh provisjonid) 1 kord aastas;
5. laenulepingute nimekiri (sh allahindlused) 1 kord aastas.

7.1 Nõukogu peamised tegevused 2023. aastal

Nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem, kui neli korda aastas. Nõukogu töökorra kehtestab nõukogu. 2023. aastal toimus 12 nõukogu koosolekut. Koosolekut kokku kutsumata, elektroonilise hääletuse kaudu võeti vastu viis otsust.

Nõukogu võttis 2023. aastal vastu 8 otsust seoses sihtasutuse tegevuse kavandamisega, juhtimise korraldamisega ja järelevalve teostamisega tegevuse üle, muuhulgas otsustas:

- jätkata Tallinna Tehnikaülikooli ja Eesti Maaülikooli maamajandusega seotud õppekavade tudengitele ühekordse õpitoetuse maksmist;
- kiita heaks 2022. aasta majandusaasta aruande;
- esitada Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ettepanek taotleda laenumeeetme „Eluaseme kaaslaen krediidasutusega“ allahindluste reservi moodustamiseks vahendeid riigieelarvest või sihtasutuse hallatavatest sihtfondidest;
- esitada Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ettepanek algatada maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmine seoses eluaseme kaaslaenu meetmega;
- jätkata pilootprojekti „Eluaseme kaaslaen krediidasutusega“ pakkumisega Maaelu Edendamise Sihtasutuse omavahendide arvelt kuni 31.12.2024;
- seoses 2023. aasta erakorralistest ilmastikuoludest põhjustatud raske majandusliku olukorraga põllumajandussektoris kinnitada laenumeeede „Ebasoodsate ilmastikuolude kriisilaen“;
- kinnitada 2024. aasta eelarve ja tegevuse eesmärgid.

Nõukogu otsustuspädevuses on laenude või käenduste andmine, kui uue laenu ja olemasolevate laenu- ja käendusjääkide summa ettevõtja kohta on suurem kui 500 000 eurot omakapitali arvel laenu andmise korral või uue käenduse ning olemasolevate käendus- ja laenujääkide summa ettevõtja kohta on suurem kui 750 000 eurot käenduse andmise korral. Maksimaalne käendus kokku ei või ületada 2 500 000 eurot ettevõtja kohta. Juhatuses krediidikomitee poolt suunati sihtasutuse nõukogusse menetlemiseks 2023. aastal kokku 12 projekti, nendest 10 käenduse taotlust ja 2 laenutaotlust.

Maaelu Edendamise Sihtasutuse 2023. aasta majandusaasta aruannet auditeeris KPMG Baltics OÜ vandeaudiitor Eero Kaup, kes esitas vandeaudiitori aruandes arvamuse, et raamatupidamise aastaaruanne kajastab kõigis olulistel osades õiglaselt sihtasutuse finantsseisundit seisuga 31. detsember 2023 ning sellel kuupäeval lõppenud aasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Lisa 1. Sihtasutuse nõukogu- ja juhatuse liikmetele makstud tasud 2023. aastal

AMETIISIKUTE PALGAANDMETE ESITAMISE KOONDTABEL

Maaelu Edendamise Sihtasutus

Ametiisiku andmed		Töötasu liik			Palga (tasu) kogusumma	Periood	Teenistus- või töösuhte vorm
Ametikoht	Ametiisiku nimi	1.Põhipalk	2.Lisatasud ja hüvitised	3. Muud tasud KOKKU			(perioodi alg- ja lõppkuupäev)
Nõukogu liige	Marko Gorban	5040,00			5040,00	01.01.2023-31.12.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Rein Randver	2100,00			2100,00	01.01.2023-29.09.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Mait Klaassen	2700,00			2700,00	01.01.2023-29.09.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Maido Ruusmann	2700,00			2700,00	01.01.2023-29.09.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Sirje Potisepp	3600,00			3600,00	01.01.2023-31.12.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Lemmi Oro	3600,00			3600,00	01.01.2023-31.12.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Ando Eelmaa	3600,00			3600,00	01.01.2023-31.12.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Meelis Mõttus	2400,00			2400,00	01.01.2023-29.09.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Taimo Staalfeldt	2700,00			2700,00	01.01.2023-29.09.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Jaan Sõrra	3600,00			3600,00	01.01.2023-31.12.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Koit Kelder	900,00			900,00	29.09.2023-31.12.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Ando Kiviberg	900,00			900,00	29.09.2023-31.12.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Ivari Padar	900,00			900,00	29.09.2023-31.12.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Rait Pihelgas	900,00			900,00	29.09.2023-31.12.2023	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Ranet Roositalu	900,00			900,00	29.09.2023-31.12.2023	Teenistusse nimetamine
Juhatuse liige	Meelis Annus	69 557,99		13 667,05	83 225,04	01.01.2023-31.12.2023	Teenistusleping